

KÖNYVISMERTETÉS.

I.

Gálszécsi István Énekes könyvének első íve. (Krakko. Victoris. 1536.)

Gálszécsi Énekes könyve első ívének címlaptalan felét Erdélyi Pál a Magyar Könyvszemle 1887. évfolyamában tette közzé Ágoston József gyűjteményéből. Azonkívül, a mit akkor Erdélyi mondott róla, nem sok szó esett felőle. Erdélyi is inkább Gálszécsi akademizálásáról, mint a töredék tartalmáról beszél, pedig két éneknek ebben is olvasható kezdete egyenesen rávall a forrásra, a honnan ezek magyar területre csergedeztek.

A M. Könyvszemle 1911. évi első füzetében dr. Divéky Adorján az Énekeskönyvnek ezt az első ívét egészen közli hasonmásban, melyet Chmiel Ádám krakkói városi levéltárnok az 1547. évi városi számadások táblájából áztatott ki. Itt már az A. 4. levélen előtűnik az Énekeskönyv első énekének hangjegyes kezdete is s megállapítható, hogy az első iv három hangjegyes éneket tartalmazott s csak a harmadik ének vége terjedt át a második ívre.

Ez énekek verselése a leggyarlóbb. A szerző maga mondja az olvasóknak írt köszönetében, hogy »az énekekben néhol több ígék vannak, hogynemmint az első versnek nótái volnának, azért ilyen módot tartsatok, hogy az hol ez történendik, tehát egy nótán teljesítsétek azokat be, ezt pedig hogy inkább eszetekbe vehessétek, könnyebbsígnék okáért minden ineket megvirguláltam. Továbbá, hogyha az ígéknek írásában nincsen semmi könyv erül nálunk.«

Az énekek eredetiei rímes versek. Ennek a magyarban nyoma sincs. A hangjegyek bizonyosan az eredetiek hangjegyei, melyek azok régi kiadásaiban fel lesznek találhatók. Mindhárom ének Luther Mártoné s lehet, hogy még ma is ezekre a dallamokra éneklék ott, a hol használatban vannak.

Az első ének kezdete (két szak) híven követi az eredetit. A 3. vszaktól kezdve inkább eltér. Az 5. és következők a magyarban oly hiányosan maradtak meg, hogy össze sem vethetők. Ím a két első vszak szövege :

*Tíz parancsolatnak magyarázása,
mely a bűnöknek esmer . . . adattat-
tak, az üdvösségnék nyeresíúrt.
Róma III.*

Hallgasd meg hív ember ító
Istennek tíz parancsolatját,
Melyeket Moysesnek általa
Ada nekünk Sinai hegyen.

Én vagyok az te urad istened,
Azért egyéb istened én nálamnál
Ne légyen az te (?) szüedben,
Engem filj és csak bennem mindenha
bízzál

A 11. és 12. vsz. az egyedül
beilleszthetéseért — mi a czímben
vsz.-át bővíti ki ilyformán:

Ez parancsolatok nem azírt,
Adattattak hogy ezeknek,
Megtartásából üdvözülünk,
Mert szent pálnak mondása szerint
lehetetlenek.

De hogy ezekből magunkot,
Megesmerjük bűnösöknek lenni,
Mikor látjuk hogy bé nem
Teljesíthetjük az ő parancsolatit.

A következő négy vsz. töredékéből annyi vehető ki, hogy tovább
dogmatizál az énekszerző s érinti a Luther befejező strophájában emlí-
tett krisztusi közbejárást.

A második ének Luther »Das deutsche patrem«-ének fordítása:

Mű hiszünk az egy istenben,
Mennek földnek és az benne valóknak
teremteiben,
Ki fiaivá münket választott,
Ő testünkről és lelkünkről mindenkoron
gondot visse,
Mint ides atya fiairul,
Semmi azírt nekünk nem árthat
akarátja nélkül
Mert mindenek vadnak az mű
istenünknék nagy hatalmában.

Mű hiszünk Jézus Christusban,
Az ő szent fiában és mű urunkban
Ki az atya istenvel egy isten,
És ki öröktül fogva volt
Szűz Máriától születék,
A keresztfán írettünk áldozék,
Pokolra szálla szabadulásunkírt
És halottaiból feltámadá üdvösségünkírt,
Kit mű várunk az ítleter.

*Die zehen Gebot Gottes lange
D. Martin Luther.*

Dis sind die heiligen zehen Gebot,
Die uns gab unser Herr Gott
Durch Mosses seinen diener treu
Hoch auf dem Berg Sinai Kyrioleis.

Ich bin allein dein Gott der Herr,
Kein Götter soltu haben mehr
Du solt mir ganz vertrauen dich,
Von herzengrund lieben mich
Kyrioleis.

hit által való üdvözülhetés tanának
is jelezve van — az eredeti 11.

Die gebot all uns gegeben sind,
Das du dein sund, o menschen Kind,
Erkennen solt und lernen wol,
Wie man für Gott leben sol.
Kyrioleis.

Wir gleuben all an einen Gott,
Schöpfer himels und der erden,
Der sich zum vater geben hat
Das wir seine kinder werden,
Er wil uns allzeit ernehren,
Leib und seel auch wol bewaren,
Allem unfal wil er wehren,
Kein leid sol uns widerfaren,
Er sorget für uns, hut und wacht,
Es steht alles in seiner macht.

Wir gleuben auch an Jhesum Christ,
Seinen Son und unsern Herren,
Der ewig bei dem vater ist,
Gleicher Gott von macht und ehren,
Von Maria der Jungfrauen
Ist ein warer mensch geboren
Durch den heiligen Geist im Glauben,
Für uns, die wir warn verloren,
Am creuz gestorben und vom tod
Wider auferstanden durch Gott.

Mű hiszünk szentlélek istenben,
 Ki az atya és fiú istenvel egy isten,
 Nyomorultaknak vigasztalója
 Ő minket visse, igazgat, biztat és
 megszentel
 Vivin Christusnak szent gyülekezetibe
 Hol nekünk megbocsáttatnak minden
 bűneink Christusírt,
 Kivel ez mostani testnek feltámadása
 után örökké élünk.

Wir glauben an den heiligen Geist,
 Gott mit Vater und dem Sone,
 Der aller blöden tröster heist
 Und mit Gaben zieret schöne,
 Die ganz Christenheit auf Erden
 Helt in einem Sinn gar eben,
 Hir all sund vergeben werden,
 Das Fleisch sol auch wider leben,
 Nach diesem Elend ist bereit
 Uns ein Leben in ewigkeit. Amen.

A Credo-nak ez az énekbe foglalt alakja, egy másikkal együtt, megvan a Szegedi Gergely 1569. 157?, 1579. 1590. évi, valamint Bornemisza 1582. évi énekeskönyvében s a bártfai 1593. évi é. k.-ben, Szegedinél azzal a bővüléssel olvasható, hogy a 3. vszakban az »Ő minket visse, igazgat, biztat és megszentel« sor »biztat, szeret és megszentel«-nek hangzik. Megvan a Gönczi-féle énekesben is, de az még megállapítandó, hogy melyik kiadásig?

A harmadik a »Christusnak vocsorájáruul való ének.« Ez az ének Luthernek »S. Johannes Hussen lied gebessert« című s »Jhesus Christus unser Heiland« kezdetű éneke után készült. Luther javítása abból állott, hogy Hussnak »Jesús Christus, nostra salus« kezdetű »De coena Domini« című énekét a maga hitvallásához alkalmazta. A mit ő tett Huss énekével, ugyanazt cselekedte Gálszécsi a Lutherével, a mikor szövegébe a »sola fides«-ről való tant belevegyítette. Ezzel több versszakot toldott közbe, mint alább azok sorszámából kitűnik, de hogy Luther szövege után dolgozott, mutatja a következő egybeállítás:

1. Jézus Christus mű üdvösségünk,
 Ki mi rülünk istennek haragját elvötte,
 Az ő keserűsleges halálával,
 És megszabadított pokolnak kínjátul.

1. Jhesus Christus unser Heiland,
 Der von uns des Gottes zorn wand,
 Durch das bitter leiden sein
 Half er uns aus der hellen pein.

2. Ez Christusnak jótíteményiről,
 Mű hogy el ne felekezünk,
 Adá nekünk az ő testit ételre mely ke...
 És az ő virit itatra mely borba...

2. Das wir nimer des vergessen,
 Gab er uns sein leib zu essen,
 Verborgen in brod so klein,
 Und zu trinken sein blut in wein.

8. Adj hálákat az atya istennek
 Hogy tizedet ely nagy... n életet,
 És hogy az te go(nozság)idírt,
 Az ő szerető fiát adá hal(álra).

4. Du solt Gott den Vater preisen,
 Das er dich so wol wolt speisen
 Und für deine missethat
 In den tod sein Son geben hat.

9. Higyed bizonynya, hogy ez étek
 bűnösöké,
 Kik az ő szántalan bűnőknek,
 És az örök halál... szabadolásáruul,
 Bizonyossá akarnak ez jegy. ől lennie.

5. Du solt glauben und nicht wanken,
 Das ein speise sei den kranken,
 Den ir herz von sunden schwer,
 Und für angst ist betrübet seer.

13. Önön maga ezt mondá bűnösöknek,
 Jövetek.....
 (Vége az ívnek.)

7. Er spricht selber, Komt ir armen,
 Lasst mich über euch erbarmen.
 Kein arzt ist dem starken not,
 Sein kunst wird an im gar ein spot.

A Perényi Péterhez intézett ajánlásban az olvasóknak szóló köszöneten kívül ezt a három éneket foglalja magában Gálszécsi énekeskönyvének első íve. Mindhárom éneket minden gyarlóságaival együtt saját szerzeményének vallja. Nem tudjuk, hogy a többi elveszett, vagy még előkerülhető ívek tartalmára is vonatkozik-e e vallomás? de abból a körülményből, hogy régi énekeskönyveinkben a »Mi hiszünk« kezdetű éneken kívül több ily kezdő korra mutató, névtelen szerzőjű éneket is találunk, önként következik az a sejtelmünk, hogy ha valamikor Gálszécsi énekeskönyvének több-kevesebb része megkerül, azoknak a névtelen szerzőjű énekeknek egyike-másika szintén Gálszécsiének fog bizonyulni. Tisztes koruknál fogva darabosságuk mellett is jó ideig megbecsülésben részesültek.

Sz. Á.

II.

A legújabb Petőfi-fordítás.

Sirola Ferencz irodalmi, különösen műfordítói működése ahhoz a határhoz ért, a hol az irodalomtörténet komoly figyelemmel tartozik számot vetni eddigi munkásságával, hogy a hátralevő — reméljük: még gazdagabbat — kellően értékelni, a fejlődésben ellenőrizni és a maga számára tanulmányi anyagképpen felhasználni képes legyen. A fiumei olasz és különböző olaszországi lapokban megjelent kisebb értekezéseinek és kritikai dolgozatainak kívül Gárdonyi, Herczeg, Bródy, Mikszáth, Barsony, Krúdy, Petelei, Ambrus stb. novelláiból való fordítások (Nuova Rassegna, Firenze, — La Rassegna internazionale, Firenze, — Burchiello, Firenze, — Fiumei Szemle), magyar költőkről és írókról (Petőfi, Kiss, Herczeg) készített értekezések, két tanulmány (Poesie ungheresi moderne, Gazzetta letteraria, Milano, — Influenza della letteratura italiana sull' ungherese, Fiume, Értesítő 1904—5.) és különféle műfordítások (Saggio di versioni poetiche dall ungherese. I. Petőfi, Tompa, Szász. 1903. — Arany: Toldi. 1904. — L'assedio di Sziget, poema del conte Nicolo Zrinyi. 1907.) szereztek neki már eddig is szép nevet a magyar irodalom idegen nyelvű ismertetői közt.

Legújabb kötete (Alessandro Petőfi: Poesie tradotte da Fr. Sirola. II. Fiume. Tipografia. P. Battara. 1911.) ismét elismerésre méltó rátermettségről, sőt nem mindennapi műfordítói készségének gyarapodásáról tesz tanúságot. Különös irodalmi viszonyainkban rejlik az oka, hogy az ilyen munkákat nálunk többnyire későn veszik észre. Azt a kifejezhetetlen hasznot, melyet jeleseink átültetésével hajtának egyesek, mintha nem méltányolnánk eléggé. Talán meg se gondoljuk, hogy révükön mennyi új barátot, mennyi félrevezetett ellenséget, mennyi közömbös idegent vonunk a magyar szellem légkörébe. Bizony nem is tudjuk, hogy mit jelent az egy nemzetiségi vidéken, ha a nem magyar ajku állampolgárok a hazai uralkodó faj szellemi kincseit megérteni és élvezni tudják. Sirola legújabb műfordításairól is csak e helyeken emlékeztek meg idáig: Magyarország XVIII. 100. (Hendel Ödön), a Petőfi-Társaság május 14-i gyűlése (Erődi Béla), Magyar Figyelő (május 16. U. S.) és

Orsz. Középisk. Tan. Közl. (május 18. e sorok írója.) Ezek legtöbbször is inkább az olasz Petőfi-fordítások történetét kaptuk Szinyei »Magyar Írók«-ja nyomán, mint Sirola művének elemzését.

Az előttünk fekvő költemények alaki tekintetben jórészt megfelelnek annak a czélnek, hogy a fordított művek külső hatása is ugyanolyan legyen, mint az eredetié. Forma-hűségről itt természetesen szó se lehet, de nincs is rá szükség, mikor Sirolának nagyszerűen sikerül az olasz versformák közül éppen azokat kiválogatni, a melyek a Petőfi versalakjaiéhoz teljesen hasonló aesthetikai alapot teremtenek az olasz olvasó lelkében a költemény igazi művészi élvezéséhez. S ez éppen egy kelléke a művészi fordításnak. A sorok változatosságában nem igen gyönyörködhetünk, mert a 15 darab között az eredetiben is csak ezzel a négyfélével találkozunk: alexandrin, iambusi vagy trocheusi lejtésű és 6, 8, 10, 11 szótagú hangsúlyos. A fordításban szintén csak négy sor fordul elő: settenario, ottonario, endecasillabo és martelliano. A mi a versszakokat illeti, itt már sokkal több az alkalom a műfordító ügyességének kimutatására, mert 2, 3, 4, 6, 8 soros strófák fél, páros és ölelkező rímekkel nagyon különféle beosztásban fordulnak elő, de Sirola mesterien követi eredetijét úgy a teljesen hasonló sor-beosztásban, mint a majdnem mindenütt egyenlő rim-elhelyezésben.

A magyar alexandrinoknak megfelelően nagyon helyesen a martellianót alkalmazza. A két sor komolysága és könnyedsége művészi és népiesebb előadásra egyaránt alkalmas. S valóban pl. »A csárda romjai« romjai« (Le rovine della csárda) pathetikus fellendülését:

»O pusztá, tu sè 'l simbolo di libertà tu dia
libertà, l' alto nume sei dell' anima mia.
O libertà, divino nume, tra i vivi io sono
sol per offrirti un giorno questa mia vita in dono.«

egyszerű tréfáját:

»E la soave ostessa, fiore di giovinezza?
Uno studente, birba, l' abbraccia e l' accarezza.«

és befejezésének gyöngéd merengését:

»Sovra l' augello intento alto fiameggia il sole;
Amor acceso ha il core a la celeste prole;
presa di lui, languente, lo mira dalla piana
la fata delle puszte, la splendida Morgana,«

egyformán kiérezzük a fordításban is. Kedvelt alakja az endecasillabo, melyet a rövidebb iambusi soroknak:

»Perchè ti crucci o madre mia diletta,
se il nostro pane è nero pan, perchè?«

a trocheusoknak:

»Fammi un sorriso, o moglie mia diletta!
Non v' è fior sulla terra, nè lassù
nel cielo stella,«

és a hangsúlyos verseknek:

»Quest' è il suol dove nacqui, qui fra i campi
del grande bassopian floridi ed ampi;«

megfelelően használ. Helyettesíti a rövid iambusi sorokat settenarioval is, de sohasem önállóan:

»Io t' amo tanto, amo te solo, o piccolo
angelo mio diletto.«

Ottonariót egyszer találunk a »Tűz« (Fuoco) kifogástalanul hangsúlyozott nehéz versszakában. Kitűnők a »Karácsonykor« (Di Natale) kombinált sorai:

»Ha dato una capata pure da me il Natale
per vedere anco un volto, forse, da funerale,
e sul volto due lagrime tremanti.«

Annál kevésbé érthető, hogy miért kellett eltérni az eredeti rím-elhelyezésétől a »Mosolyogj rám« (a, a, b, x) és a »Volt egy szegény fiú« (C' era una volta . . .) (a, b, x, b) cz. költeményeknél, annál a semmivel sem könnyebb a, b, b, x beosztást, ennél pedig csaknem szakonkint változó alakokat alkalmazva. Teljes elismeréssel kell azonban megemlékezni a »Bolond Istók« (Il giramondo) szeszélyes verselésének az endecasillabok és settenariok csapongó váltakozásával elért utánzásáról és a »Salgó« pattogó versí sciolti-éről.

Tartalmi tekintetben szintén szép sikerrel adta vissza fordítónk a magyar szellemóriás érzelmeit és gondolatait. A műfordítók gyakori betoldásait és ezzel az eredeti tartalom megbővítését nála is elég gyakran megtaláljuk, de többnyire csak jelentéktelen szók és kifejezések alakjában¹ (4:4 che fa?, 4:5 un brano, 5:1 di questo gioco, 6:6 nè n' ho la cera, 7:1 nol celo, 8:3 al campesanto, 9:5 in cucina, 9:6 alla megera, 11:1 fioca, 12:1 a mezza via, 13:5 sospirato, 14:2 scusate se son schietto, 15:6 miscro, 17:6 pianto, 18:5 ombra, 19:1 lo scorta, 21:4 commosso, 23:6 più amari, 24:5 di contento, 25:2 sulla testa grama, 28:1 messe or le pene in bando, 34. l. e chi l'ignora?, 35. l. adocchio, a crocchio, 38:3 invano, 39:1 breve, 45:1 meschino, 49:2 sciocchi, 54:3 ond'è vergato, 56:1 solo, 56:3 de'labbrui tuoi, di more, 56:4 amabili, 57:1 o bella, 62. l. un alto, 64. l. ingollando, 65. l. entrando, 66. l. albergar, 70. l. oh gioia, 76. l. misfatto, orrendo). Már több kifogás tehető az olyan toldások ellen, melyeknél a rövid és határozottabb magyar kifejezést rontja el (3:3 se le piace), szót szaporít teljesen feleslegesen (7:6 la logica ci vuole), az indulat árnyalát erősíti (17:1 in odio), a bájosabb magyar jelzót keménynyé teszi (22:6 cheti scende al cuore), a gyöngéd képet erővel ruházza fel (24:6

¹ Az itt következő részben az első szám a lapot, a második a rajta levő versszakot jelenti.

furibonde), Petőfinél nem levő új képzetet visz be (62. l. alle vendette), a lelki állapot festésére használt rövid szót egész mondattal nyújtja el (73. l. io sono giusto).

Olyan esetre is van példa, hogy egyet-mást kihagy a fordításban. Így kimaradt: tagadhatatlan (3:1), jámbor, utólér (4:3), körte (8:3), sir (11:3), vendégoldal, uram bocsá' (13:3), tisztelt úr (14:2), borozó (35. l.), talált (45:2), a halál szolgálja, rést lel, őibe vesz (67. l.)

Elég gyakran megtörténik, hogy nem ugyanazt fordítja, a mi az eredetiben van. Azonban itt is ritka az igazán kifogásolható hiba, mint: 5:6 (trattener più non soppe il suo rovello, S. szerint úgy tűnik fel, mintha most kezdene esni), 8:2 (Hendel is kifogásolta, valóban nehézkes), 9:3 (a tatárjárásra nem történik határozott célzás, a mi pedig a magyar népies gondolkozásra igen jellemző), 10:4 (ha el nem esteledem = or' io non fossi certo di trovar ricetta), 12:4 (austero = kevélyen), 12:5 (túlságosan szabad), 13:4 (régén nem tevő már = non avea riso così di cuore), 14:1 (hosszadalmas az eleje), 14:4 (stanza mortuaria nem siralomház, hanem Tomaseo-Ballini szerint: ove portansi i morti), 16:1 (a kinszenvedések függtek rajta = li ha curvi dei tormenti il pondo), 21:6 (mondok valamit = senti quel che mi frulla in testa), 25:1 (és e tenger őt örök elnyeléssel fenyegette = e il gorgo violento gli s'addensava sopra il capo oscuro), 26:4 (örkődik az igazság felett (il buono e il giusto vuole), 31:3 (a leány meg kezéből a botot kiveszi = la ragazza pone la mano sul bordone), 45:2 (édes angyalom = donna), 46:3 (huszonöt év = cinque lustri), 50:1 (e szak második fele egészen más), 51:3 (ballag a hegy mögé = s'avvicina piano al monte), 51:5 viszonylag talán leggyengébb), 59:7 (föld és hold körében = che muova la terra con la luna, magányos pályán búsan bujdosom = io compio mesto il solitario corso), 63. l. (lelkemet körözték = il mio spirito beava), 69. l. (völgyi forrás = fonte montana), 71. l. (a melyen olyan drága vér aludt meg = che si nobile sangue avea macchiato). A többi eltérések vagy inkább a két nyelv szellemében lelik magyarázatukat, vagy észre sem vehető kicsiségek, mint: 3:2 (a »lólhalálában« visszaadhatatlan, Hendel se jót ajánl), 5:3 (mos = m' han lavato), 6:2, 6:6, 9:1 (»giogo« nem járomszög, de Boccardo: Encicl. X. is csak így adja: due pezzi di legno), 9:4, 13:6, 16:6, 21:5, 27:2, 27:3, 30:3 (nagyon jól változtatott szak), 43:2 (a pásztornéra titkon foga fájt az úrfinak: faceva la pecorara venire l' acquolina in bocca al giovinotto), 57:1, 70. l. (s azóta véled nem találkozám = nè ti rividi più sul mio sentiero, tavasz = aprile), 77. l. (a falról = dall' arpione), 78.) mi a tatár! = un canchero ti pigli).

Szeret általános kifejezést konkrétá tenni és viszont: 5:5, 6:1, 35. l. misero suol diletto), 36:1, 55:2, 58:6, 72. l. (omicida).

Mind e szépség hibákért azonban fényesen kárpótól bennünket Sirola nyelvének zengzetessége, technikájának könnyedsége és hely-helyt bravúros művészete. Sokszor sorról-sorra adja az egyes versszakokat s nem egyszer még szóról-szóra is. Ilyen a »Bolond Istók«-ban (29:1):

»Tutto era netto tutto lustro al pari
dei botton delle assise militari;
non più ruggine antica, non lordure
antiche più, non più l' antiche cure.«

A »Gólyá«-ban (39:2):

»In sul finir del verno quando la terra sveste
il candido giubbone
e in quella vece adosso un verdognolo manto
di fiori ornato pone,
anche l' anima mia vestià panni di gala,
ed allor pian piano
me n' andavo, in attesa de le cicogne, lungi
fino al borgo vicino.«

Ugyanott a puszta örök-szép dicsőítését ihletett költői lélek lelkesedésével kapjuk (40:2):

»Non dite che la puszta non sia bella, o profani!
Vanta bellezze anch' esse,
ma le nasconde come donna pudica il viso
sotto una garza spessa;
sol dinanzi ugli amici, dinanzi ai conoscenti
si svela; ammalciata
si figge allor la vista in lei, poichè contempla
il volto d' una fata.«

Kifogástalan pontosságot találunk a »Mosolyogj rám« cz.-ben (53:2):

»Se una nube è discesa sul tuo volto
e non un soffio viene a dissiparla,
rendila lieve, cerca d' indorarla
del sorriso — ten prego — con l' aurora.«

Az elkeseredés nem kisebb mélysége ráz meg a fordításban, mint az eredetiben a »Karácsonykor« cz.-nél (58:2):

»Deh, vattene, o Natale, di qui vattene in fretta!
Tu sei delle famiglie la festa prediletta,
mentr' io son solo, solo con me stesso.«

Mesterien festi »Salgó«-ban Perenna kétségbesett fájdalomát (71. l.):

»L' anima in petto le piangea, gemeva,
s' arrovellava e singhiozzava come
un ruscelletto sotto al gel sepolto«

és a szerelem mindenható erejét (75. l.):

»O passion perrenemente ambigua,
amor, fiume regal, che via con l' onde
ora il pattume ed or le rose traggi,
tutte da un fonte, dall' umano cuore;
amore, amore, oceano infinito,«

Tu sei la forza onnipotente, amore,
la qual tramuta facilmente l'uomo
in un angelo e l'angelo in demonio
ed il demonio in uom novellamente.»

Meg kell végül említeni, hogy a »Bolond Istók« első szavát: »perdinei« feleslegesen kifogásolta Hendel, mert az teljesen fedi a Petőfi »biz'« szócskáját (Tommaseo-Bellini: perd. escl. d' eufem. per non nominare Dio).

Az egész kötet általában gondos és tehetséges író munkája, a mely arra enged következtetni, hogy ha valóban igaz, hogy költőt csak költő fordíthat le, akkor Sirolában az olaszoknak egy új költője támadt.

DR. KOVÁCS GÉZA.